

PROSVEȚTA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja vsak dan razen ne
delj in praznikov.
Issued daily except Sundays
and Holidays.

LET—YEAR XIII. Cena lista
je \$5.00.

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., sobota, 6. novembra (Nov. 6th) 1920. Subscription \$5.00
Yearly.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ŠTEV.—NUMBER 261.

LESNI TRUST NA JUGU JE ZNIZAL DELAVSKO MEZDO.

TEKSTILNI BARONI POSNE-
MAJO LESNI TRUST.

Delavci že žanjejo, za kar so glasovali.

Tampa, Fla. — Tukaj so se prikazala že prva znamenja, da bodo delave želi, za kar so glasovali. Njih voditelji so jim priporočali, da naj glasujejo za kandidate, ki so jih delavci postavili in ne profesionalni političarji. Delavci so šli pot, ki so jim jo kazali profesionalni političarji, saj tako pripoveduje izid volilnega boja pri predsedniških volitvah.

Tukaj so se zbrali podjetniki iz Georgije in Floride, ki lastujejo velike žage in ki so seveda organizirani, da se posvetujejo, kako na radijo delavce, ker so se poslušno ravnali po nasvetih profesionalnih političarjev starih strank. Po daljših razpravah so prišli do zaključka, da znižajo dnevno mezdo za navadne delavce v pričo neizmerne draginje na dva dolarja in pol. Drugim delavcem se seveda mezda zniža poročilno. Znižanje mezde pa na pet in dvajset odstotkov, če stopi v veljavno osmego mbra.

i trustove seveda niso dipesedali, da znižajo delavsko mezdo zaradi tega, ker so delaveci in farmerji večinoma glasovali za take kandidate, za katere je tudi Wall Street, uprak rečili so, da je položaj na lesnem trgu zelo slab in zaradi tega je treba znižati delavsko mezdo.

Lawrence, Mass. — Volneni trust, ki atče svojim članom govorje republikance, je sklenil, da zniža delavski čas na štiri dni v tednu, ker se je razila prospeteta od enega do drugega kraja pred Združenimi državami, ker je pri volitvah prodrla republikanska stranka. Znižanje delovnega časa se izvrši zdaj v štirih tovarnah, v katerih so sicer delali po šest dni v tednu, a delata je le polovica delavcev. Znižanje delovnega časa stopi v veljavno že prihodnjem ponedeljek.

Trustovec v temeljujejo znižanje časa na drug način in pravijo, da ni naročil.

Ce je človek lahko veren, pravijo voditelji politično organiziranega delavstva, ga dostikrat tepešiba. Ker pa delaveci in farmerji kot enota ne delajo nobene izjeme, zadene tudi nje šiba, če so preveč lahko vereni in verjamajo vsakemu političnemu demagogu, ki prihaja k njim iz starih strank v prijateljskem kožuhu in jim navtevi, da so republikanci odrešeni delavcev in farmerjev.

FRAZIER PONOVO IZVOLJEN V N. DAKOTI.

Fargo, N. Dak. — Lynn J. Frazier, kandidat Nestranske lige, je bil ponovno izvoljen govorjem v Severni Dakoti. Dr. E. F. Ladd, kandidat Nestranske lige za zveznega senatorja, je tudi izvoljen.

VLADA USTAVILA POTOVA- NJE NA POLJSKO.

Washington, D. C. — Državni departement je ustavil izdajanje potnih listov za Poljsko izvzemni za osebe, ki domažejo, da je potovanje absolutno potrebno. Za vzrok so navedene slabe razmere na Poljskem.

DEBS NA PRVEM MESTU V RUDARSKI NASELBINI.

Park Hill, Pa. — V tej naselbini je bilo oddanih 36 glasov za Debsa, 15 za Hardinga in 13 za Cox.

Ce bi delavstvo povod takoj volilo, bi kmalu izginilo veselje v Wall Street.

ANGLEŠKO DELAVSTVO VIDI ŠTIRI LETA REAKCIJE V AMERIKI.

London, 5. nov. — "Daily Herald", glasilo delavske stranke, komentira volilni izid v Ameriki s sledenimi besedami: "Štiri leta Hardingove uprave bodo doba velike reakcije. Harding je sluga velikega businessa. Kapitalisti so se pripravili za veliki boj proti delavstvu in Harding jih bo ubojgal."

BRYAN ZAHTEVA, DA WILSON REZIGNIRA.

Po njegovem mnenju bi moral Harding takoj nastopiti službo in skleniti mir z Nemčijo.

WILSON NE SME ČAKATI DO SPOMLADI.

Chicago, Ill. — Wm. J. Bryan, stari vodja demokratov, je dejal včeraj v intervjuju v Chicagu, da bi moral Wilson takoj odstopiti in prepustiti upravo Hardingu. Čakati do 4. marca je predolg, kajti v teh treh mesecih je lahko zelo slab in zaradi tega je treba znižati delavsko mezdo.

Ko so vprašali Bryana, kaj misli o izidu volitev, je dejal: "Bog je dal, Bog je vzel, zato bodi češeno njegovo ime. Tako je vzdihnil Job, svetopisemski demokrat, ko je obležal pod stopnicami. Predsednik Wilson bi moral takoj rezignirati in dati predsedništvo podpredsedniku Marshallu pod pogojem, da Marshall imenuje Hardinga državnim tajnikom in potem tudi on rezignira, kadar se otvorí zadnje zasedanje konгрesa 6. decembra. Po ustavi bi bil Harding potem takoj predsednik in bi imel priliko, da predloži kongresu svoj mirovni program. To je edina pot, po kateri se lahko Wilson takoj odstrani, ne da bi mu treba čakati do 4. marca, ko poteče njegov službeni termin. Ako je Wilsonu mir res tako pri scru, tedaj bi lahko nadredil to majhno žrtev, namesto da se še tri meseca tepe s sovražnim kongresom. Ljudstvo je v torek odločno izreklo svojo obsodbo nad ligom narodov in versalsko pogodbijo — in zakaj ne bi Wilson takoj izvršil obsobo?"

SLADKORNI NASADNIKI,
BANKIRJI IN TRGOVCI
SE PRIPRAVljajo...

New Orleans, La. — Sladkorni nasadniki iz Louisiane in Mississipi, sladkorni tovarnarji, bankirji in trgovci so se sčeli na skupni konferenci, da se posvetujejo, kakšne korake je treba podvzeti, da se obdrže profiti in ne bo izgube.

Carigrad, 4. nov. — General in baron Vrangel je osebno prevzel vrhovno vodstvo svojih čet. Več oddelkov njegove konjenice, ki je bila zajeta pri Černigradeu, zahodno od Melitopola, je v divjem boju zdriboval dve divizijski rdeči konjenice. Vrangel upa, da se njegova glavna armada izmoti iz sovjetskega obroča. Mesto Perekop je v razvalinah.

Chicago, Ill. — O političarjih starih strank nič ne more reči, da niso navrhiani ljudje, posebno če smatrajo politiko za navadno rokodelstvo.

Zdaj si šepetajo v republikanskih političnih krogih, da Harding ustvari tajanstvo za javno blagostanje, tajnik pa postane polkovnik Robins, ki se je mandil časa v boljševski Rusiji in je pisal knjigo v prilog boljševizmu, za kar so ga prav pošteno napadali republikanski in demokratični listi.

Neko drugo šepetanje pa pravi, da Robins postane delavski tajnik.

To je tiha poteza, ki jo izvajajo republikanski profesionalni političarji, češ, kaj pa želijo delaveci, ustavnili bomo tajanstvo javnega blagostanja, tajnikom pa imenujemo Robinsa. Če se pa to ne zgodi, pa Robins postane delavski tajnik, to je človek, ki je zagovarjal sovjetsko Rusijo. Ali ne kažemo tako, da smo pravi delavski prijatelji?

DEBS PREJEL 68,008 GLASOV
V WISCONSINU.

Milwaukee, Wis. — Po vseh 2055 precinkov je Debs prejel 68,008 glasov v državi Wisconsin. Coleman, socialistični kandidat za govorjem, je v ravno teh precinkih dobil 62,403 glasove. Glasovi so manjšajo iz 400 precinkov.

PARNIK NA KLEČEH.

Ogdensburg, N. Y. — Parnik "Glen Allan", naložen s pšenico in na potu v Montreal je nasedel pri Barran's Pointu na kleče.

Park Hill, Pa. — V tej naselbini je bilo oddanih 36 glasov za Debsa, 15 za Hardinga in 13 za Cox.

Ce bi delavstvo povod takoj volilo, bi kmalu izginilo veselje v Wall Street.

FRANCIJA SE ŽE SRAMUJE TEPE- NEGA VRANGLA.

Iz Pariza poročajo, da namerava francoska vlada odtegniti priznanje krimakega barona.

VRANGEL V VELIKIH ŠRIP- CIR.

Pariz, 5. nov. — Iz zanesljivih virov iz Bazila se poroča, da je francoski komesar Martel, ki je bil poslan na Krim ob času, ko je francoska vlada priznala "vlado" barona Vrangla, izrekel zelo slabo sodbo o priznanem baronu.

Martel je poročal v Pariz, da Vrangel nima zaupanja pri russkem ljudstvu in da je nezmožen razumeti sedanj situacijo v Rusiji. Obdan je z ljudmi stare žele, ki nimajo pojma o potrebah novega časa in vsled tega ne bo mogel priznati sovjetske ofenzive.

Ta vest je povzročila v Parizu veliko senzacijo. Nekateri pričakujejo, da predsednik Millerand odtegne priznanje, ki ga je Francija dala Vrangu in da sklice posebno konferenco predstavnikov vseh russkih protiboljševiških frakcij, s katerimi se dogovori o bodočem programu napram sovjetski Rusiji. Konferenca se vrne mesece decembra v Pariz. Poročilo dostavlja, da se Francija na tej konferenci mogoče odloči za direktno sodelovanje v bodoči protisovjetski ofenzivi.

London, 5. nov. — Iz Sebastopolja poročajo, da je sovjetska armada, ki šteje 800,000 mož, počela Vranglevete skozi ozino na prekopenskem istmu na Krim. Polozaj belih čet je zelo slab. Boljševiki so vplenili Vrangu ogromne zaloge živil in orožja ter strelič.

Druga vest iz Carigrada je, da se Vrangel umika proti jugu polotoku.

Carigrad, 4. nov. — General in baron Vrangel je osebno prevzel vrhovno vodstvo svojih čet. Več oddelkov njegove konjenice, ki je bila zajeta pri Černigradeu, zahodno od Melitopola, je v divjem boju zdriboval dve divizijski rdeči konjenice. Vrangel upa, da se njegova glavna armada izmoti iz sovjetskega obroča. Mesto Perekop je v razvalinah.

POTEZE REPUBLIKANSKIH
POLITIČARJEV.

Chicago, Ill. — O političarjih starih strank nič ne more reči, da niso navrhiani ljudje, posebno če smatrajo politiko za navadno rokodelstvo.

Zdaj si šepetajo v republikanskih političnih krogih, da Harding ustvari tajanstvo za javno blagostanje, tajnik pa postane polkovnik Robins, ki se je mandil časa v boljševski Rusiji in je pisal knjigo v prilog boljševizmu, za kar so ga prav pošteno napadali republikanski in demokratični listi.

Neko drugo šepetanje pa pravi, da Robins postane delavski tajnik.

To je tiha poteza, ki jo izvajajo republikanski profesionalni političarji, češ, kaj pa želijo delaveci, ustavnili bomo tajanstvo javnega blagostanja, tajnikom pa imenujemo Robinsa. Če se pa to ne zgodi, pa Robins postane delavski tajnik, to je človek, ki je zagovarjal sovjetsko Rusijo. Ali ne kažemo tako, da smo pravi delavski prijatelji?

POSLIDICE DOMAČEGA ŽGA-
NJA.

Freeport, Ill. — Parnik "Glen Allan", naložen s pšenico in na potu v Montreal je nasedel pri Barran's Pointu na kleče.

Park Hill, Pa. — V tej naselbini je bilo oddanih 36 glasov za Debsa, 15 za Hardinga in 13 za Cox.

Ce bi delavstvo povod takoj volilo, bi kmalu izginilo veselje v Wall Street.

SOCIALISTIČNI LEGISLATUR- NI SENATOR IZVOLJEN V NEW YORKU.

New York, N. Y. — Štetje glasov je pokazalo, da je bil v torek izvoljen Edmund Seidel, socialist, legislaturni senatorjem v 22. senatnem okrožju. Kakor kažejo glasovi do danes, bodo socialisti imeli štiri poslanice v nižji legislaturni zbornicu in enega v senatu. Poslane Louis Waldman, ki je bil dvakrat izvoljen, je postal v manjšini za nekaj več kot sto glasov.

KRALJEVA KONGESI- JA ŠČIT ZA ŽGANJE.

V KANADI BODO KUHALI ŽGANJE ŠE SKORAJ STO LET.

Pravica za kuhanje žganja izvira že od kralja Jurija III.

WASHINGTON, D. C. —

Potnik, ki se vrača iz zapadnih krajev Kanade, primašo veselo, novico za že ne daje, ki hrepene po močni vodi.

Po izjavi teh potnikov bodo v Kanadi od Hudsona do pristaniščne vzhodne vzdolžnosti vse do konca leta 1921. Po izjavi teh potnikov imajo pravico kuhati žganje že osem in devetdeset let in deset mesecov. To kongesijo je poddelil Hudson kompaniji koncem osemnajstega stoletja kralj Jurij III. Kongesija dovoljuje gospodom pustolovcem pravico, da smejo kuhati "modne" piščice in jih prodajati na svojih trgovskih postojankah vsem, ki imajo poželenje po njih, dokler jih ta kongesija pravomočna. To kongesijo je pa angloški kralj pred nekaj leti počivaljal in ne more biti spremnena na izvršenje do leta 1921. Po izjavi teh potnikov imajo pravico kuhati žganje že osem in devetdeset let in deset mesecov. To kongesijo je poddelil Hudson kompaniji koncem osemnajstega stoletja kralj Jurij III. Kongesija dovoljuje gospodom pustolovcem pravico, da smejo kuhati "modne" piščice in jih prodajati na svojih trgovskih postojankah vsem, ki imajo poželenje po njih, dokler jih ta kongesija pravomočna. To kongesijo je pa angloški kralj pred nekaj leti počivaljal in ne more biti spremnena na izvršenje do leta 1921.

Modra izjava se glasi:

"Državni departament je prejel informacije iz vseh evropskih sejek, da pride konec boljševiškega režima v Rusiji prihodnji zimo. Informativni viri se pa strinjajo v mnenju, da definitivnega polno prečiščenja ne bo vrag vzel boljševikov s pomočjo topov in strojnici, pač pa bodo enostavno "izvareli" kakor izvuri vino iz navrtnega soda. Kako in kam bodo "izvareli", to je kaj pada skrbno zavarovana tajnost državnega departamenta.

Pariz, 5. nov. — Organizirani rudarji v Franciji začeli protestovati.

Rudarji v Nemčiji so začeli protestovati.

Pariz, 5. nov. — Organizirani rudarji v Franciji začeli protestovati.

Rudarji v Nemčiji so začeli protestovati.

Pariz, 5. nov. — Organizirani rudarji v Franciji začeli protestovati.

Rudarji v Nemčiji so začeli protestovati.

Pariz, 5. nov. — Organizirani rudarji v Franciji začeli protestovati.

Rudarji v Nemčiji so začeli protestovati.

Enaka mežda za enako delo.

TO JE ZAHTEVA VLADNIH USLUŽBENCOV.

Njih zahteve obsegajo pet glavnih točk.

Washington, D. C. — Vladni uslužbeni so organizirani v svoji zvezni. Njih mežde seveda določi kongres. In ker je zdaj izvoljen nov kongres, so formulirali svoje zahteve, ki obsegajo pet glavnih točk.

Mežda ali plača naj se določi na podlagi dela, ki se izvrišuje.

Enaka mežda pti plača za enako delo.

Poštena mežda ali plača, ki omogoči dostojno življenje po modernem naziranju.

Poštena mežda ali plača ujemajoča se z draginjo in priznane minimalne mežde ali plače.

Delovne razmere naj odgovarjajo modernemu nazornom.

To so glavne zahteve vladnih uslužbencev in uslužbeni oblikijo, če se te zahteve sprimejo, torej.

Boljše delo za vlogo in ljudstvo, ki plačuje vladno mašino, ker se bo povisala morala uslužbenec in v vladno službo bodo vstopali dobro izvedeni možje in žene, ki zdaj zapuščajo vladno službo, ker jih privatni podjetniki bolje plačajo za njih delo.

Kongres ima moč, da določi plačo, ali meždo uslužbenec in kakšnim izpitom se morajo podvredi aspirantje, ki hocajo stopiti v vladno službo. Predsednik ima moč, da imenuje uslužbence, pravijo uslužbeni. Zaradi tega naj se kongres zainteresira v neosebnih stvarach vladnih uslužbenec, tako izjavljajo vladni uslužbeni, nikakor naj pa ne glede na osebo, ki je nastavljen.

OPOZICIJA PROTIV ZAPIRANJU BOMBAŽNIH TERIŠČ.

Governorja Mississippija in Georgije se ne oskrta na apel Louisiana.

New Orleans, La. — V državah, v katerih se prideleju bombe, niso edini z ozirom na akeijo, da poženejo, ceno bombažu kvíško. Governor Louisiana je na pr. priporočil, da se zapro vse bombažna terišča s prvim novembrom. Njegov apel ni načel poslušnih uses pri governerjih drugih držav.

William Russel, governer Mississippija, je obvestil governerja Louisiane takoj po njegovem apelu, da se bombažna terišča ne zapro v Mississippiju skozi nadaljnji trideset dni. Vzroki postopek v tem, da v državi ni toliko skladitev, da vanje spravijo nečičen bombaž. On meni, da je treba bombaž reteti in hraniti očiščen bombaž in seme v skladniščih, dokler cene ne pojdejo gor. Farmarji pa menijo, da od takih manipulacij z bombažem nimajo dobička, ampak dobiček pojde posestnikom terišč v bombažnim trgovcem.

Hugh M. Dorsey, governer Georgije, je obvestil svojega továrca v Louisiani, da ne bodo zapro bombažna terišča v Georgiji. On priporoča farmarjem skupno in zadružno akeijo, da si počajajo iz krize.

Thomas E. Kilby, governer Alabama, je posnel governerja Louisiane, in je apeliral na poslušnike bombažnih terišč, da prenehajo z delom.

Governerjem drugih držav, v katerih prideleju bombe, se prav nič ne mudi, da poslušnajo governerja države Louisiana.

Fort Worth, Tex. — D. E. Layday, predsednik tukajnje farmarske unije, je odločno nastopil proti priporočili governerja Louisiana. Dejal je:

"Taka metoda bi uničila državo Texas finančno. Tukaj moramo se pospraviti poldrugi miljon svežnjev kombaja, če se ne morem, da pa v Louisiana bombaž je pospravljen. Bombažna terišča v Texasu ne morejo prenehati z delom."

WILSON JE IGNORIRAL "SLOVENSKI REFERENDUM".

Washington, D. C. — Predsednik Wilson je včeraj popolnoma prezrl rezultat "slovenskega referendumu", ki se je izvršil zadnjem torkem, in je imenoval Abramona L. Eikusa, bivšega poslanika v Tur-

čiji, komisarjem Združenih držav v komisijo lige narodov, katera bo reševala vprašanje Alandskih otokov. S tem imenovanjem je Amerika postala aktivna članica lige narodov.

V JUŽNIH DRŽAVAH IGRA SAMOKRES SE VEDNO ULOGO.

Middleboro, Ky. — Adolphus Oaka je nevarna obstreli profesojske Barnesa, predstojnika srednje šole, ker je njegovo sestro pokaral.

IMPORTIRATI NAMERAVAJO DELAVKE.

Rešilna armada ponima deklaracijo tovarnarjev.

Washington, D. C. — Marsikateri delavec se je že dal premočiti, kadar je videl in silil razbijati članice "Rešilne armade" na tamburin in peti dolgočasni "aleluja" ob estrem vogalu, da je segel v žep in jim daroval parnik, ko so mu nadležno pomolile krožnik pod nos. Komu in kakšnim interesom pa služi "Rešilna armada," pa dokazuje izjava George M. Woodsa, "generala" te armade, ki pravi, da namrava štab te armade importirati prihodnjo pomlad dva tisoč žensk iz Anglije v Združene države, da sprejmejo delo v tovarnah Cumberland, Md.

V delavskem departmaju izjavlja, da "general" te armade niso prosili za dovoljenje za importiranje delavk. In če se generali te armade ne bodo ravnali po postavah, pravijo v delavskem departmaju, bodo kaznovani za vsak prestopek s tisoč dolarji denarni globe, tako da bo denarna globe znakala dva milijona doljarjev.

V Ameriki zdaj prav nič ne primanjkujejo delavcev, najmanj pa primanjkujejo v vzhodnih državah. Tam so tekstilni baroni ponckod zapri svoje tovarne, zrušili število delavnih moči in v drugih tovarnah pa delavcem trgojajo mežo.

Izjava Woodsova govori jasno kot heli dan, v čigavi službi je "Rešilna armada," ki nima sploh drugega namena, kot da njeni voditelje prav dobro redi.

Induzemstvo.

Sovjeti osvobode angleške ujetnike.

London, 5. nov. — Vlada je prejela informacije, da je sovjetska vlada v Bakuju sklenila osvoboditi vse angleške ujetnike.

Mehika konča konflikt z entento.

Pariz, 5. nov. — Mehika diplomati Felix F. Palavacini, lastnik lista "El Universal" v Mexico Cityju, je izrazil spor med Mehiko in zavezniškimi državami in odpotoval domov. V Londonu je Palavacini dosegel, da bo mehiška vlada priznana čim Obregon nastopi predsedniško službo v decembru.

Bavarci nečajo dati orožja.

Berlin, 5. nov. — Med zavezniški in Nemčijo se bliža nova kriza zaradi razoreženja civilnega pravilštva v nemški republike. Križo povzroča Bavarska, ki se trdovratno upira sklepnu entente na spaški konferenci in prezira ukaz berlinske vlade, da mora oddati orožje. Bavarska vlada nečajo nislišati o razoreženju in razpustiti ljudske garde.

Krvavi izgredi v Veroni.

Verona, Italija, 5. nov. — Včeraj je bila tukaj vojaška parada ob prilici praznovanja zmage ob Piavi. Na mestni hiši je vihrala rdeča zastava. Vojaki so naskočili mestno hišo z namenom, da odstranijo rdečo zastavo. Hiša je bila polna socialistov, ki so se postavili v bran. Oglasili so se strelci in neki vojak je zagnal ročno granato v notranje prostore. Granata je težko ranila socialističnega poslanca Scarabello in več socialističnih mestnih svetovalec, ki so bili zbrani v mestni hiši. Scarabella je nekaj ur pozneje umrl v bolnišnici.

Novi ameriški predsednik, dolarski diplomat, je sodba londonskih listov.

London, 5. nov. — Angleška javnost strmi nad silovitim polemom wilsonizma. Časopisje piše o

"revoluciji ameriškega ljudstva proti Wilsonovi avtokraciji," toda nekateri liši izražajo med vstevicami bojazen, da nova vlada v Washingtonu ne bo naklonjena britiškim interesom. Politici voditelji stare šole in diplomatje se tudi skrbno ogibljajo komentarjev in intervjujev o ameriških volitvah.

"Times" so objavile poročilo iz Washingtona, ki pravi, da povratak republikancev v Belo hišo posmeni politični beli teror napram Evropi in inozemskim interesom sploh. Po mnenju poročalca se s Hardingom vrne agresivna zunanja politika in lahko se zgodi, da bodoči kongres zavrže zakon, ki zdaj določa, da morajo ameriške ladje ravno tako plačevati pristojbino za plovbo skozi Panamski prekop kakor inozemske ladje. Anglija se zelo protivi, da bi bile ameriške ladje izvezte pristojbin.

"Daily Telegraph" piše, da je Harding dolarski diplomat in v sklopu njegove politike je bodoča zunanja politika Združenih držav zelo negotova reč.

NAZNANILLO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanim zalostno vest vsem sorodnikom, manecem in prijateljem, da je preminul naš sobrat in član društva štev. 306 SNPJ. v Ederborn, Pa.

ALOJZ BRULC

dne 19. oktobra 1920. doma iz Gaborjev na Kranjskem. Bohal je za pljučno deset dni, kateri je končno podlegel, star šele 27 let. Pokopali smo ga na katoliškem pokopališču po katoliškem obredu v Lekron, Pa. Najtoplejše se zahvaljujemo vsem članom društva štev. 306 SNPJ. v članom društva štev. 10 SSPZ za veliko stvilno adeležbo pri pogrebu in za darovane krasne venice in sveže evtllice v prijateljski spomin mojemu soprogu, ki so ji darovala družina. Posledno hvala družini Malnarjevi za darovane evtllice in krasni venec, ki so ga podarili pokojniku v spomin. Hvala vsem, ki so nam stali ob strani ter nas tolazili v žalostni ur. Tebi, moj predragi soprog in oče, pa želim, počivaj mirno v hladni ameriški zemlji! Žalujodi ostali: Marija Brulc, soproga in Mary Brulc Jr., hčerka ter John Brulc, brat.

Pokojnik zpusča v starem kraju staršice in sestro, katerim izreka članstvo svoje sožalje.

Člani društva "Gorjansko jedro" štev. 306 SNPJ iz Edinborna, Pa., žalujejo za pokojnima svojim zvestim sobratom in članom, kateri so izgubili iz svoje srede. Počivaj mirno, dragi naš sobrat!

P. S. — Najtoplejše priporočam vsem rojakom, prijateljem in znancem širom Združenih držav, ki so niso člani Slovenske narodne podporne jednote, da naj pristopijo k SNPJ in se tako dobro zavarujejo za vsak sinčaj bolezni ali smrti, ker SNPJ nudi najboljšo in točno pomoč. Še enkrat hvala vsem, ki ste se udeležili pogreba pokojnega sobrata A. Brulca.

V Edinbornu, Pa., dne 6. novembra 1920. A. Gasparo, tajnik.

PROČ OD ŽGANJA

In ne zastupljajte si več valjega sistema. Napravite lahko doma z Victoria, hmeljem na snosavni način izkrstno, zdravo piše, katera vsega zadovolji. Da moč bolehnim in onim, ki težko delajo. Pijte pri jedi in poštite vaše goste. Ne vprašajte, temveč poskusite takoj. Pošljite nam Money Order za \$3.00 in mi vam pošljemo zavitek za 14 galonov pižafe in pojasnilo. Ako niste zadovoljni, vrnemo denar.

VICTORIA SUPPLY CO.,

554 Morton Bldg., New York, N. Y.

ROJAKI SLOVENCI

IN HRVATJE

po širni Ameriki, kadar ste namenjeni kupiti farmo se obrnite do mene, predno greste kam drugam kupovati, ker jaz prodajam farme že več let in sem eden prvih slovenskih prodajalcev v Clevelandu.

NAZNANILLO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanim vsem znancem in prijateljem širom Amerike, da je njeni smrt ugrabila iz naše srede ljubljenega soprnega in očeta.

FRANK TORKARJA

dne 23. oktobra 1920, po enjstevni mučni bolezni, dobljeni vsled poškodb pri avtomobilski vožnji. Ponrek se je vrnil iz hice založnosti dne 25. oktobra. I. in O. neoda pokopališče v New Duluthu, Minn. Bil je član društva "Odd Fellows" št. 68, West Duluth, katerega odbor je "postojno opravil vsa potrebna opravila za pokojnina." Tukaj zpusča meni žaljivo sporočilo v 13-letno člernico, v starem kraju pa brata in eno sestro. Bil je doma iz vasi Kršča, fara Nekinje pri Kamniku. Moja iskrena hvala vsem rojakom, ki so me tolazili v tem žalostnem času. Posledna hvala pa Fr. Menaru za darovanje venec in za vso meni izkazano pomoč, lepa hvala tudi družini. John Kobjevi za darovanje evtllice.

Soprog in oče, žaljka Ti budi ameriška gruda, počivaj mirno. Zdužoti ostali: Ivana Torkar, soproga Ivana Torkar ml., hčerka Olivera Wiss.

JOHN ZULIC,

1376 Marquette Rd.,

Cleveland, Ohio.

Telephone Rosedale 3422.

JAVNA ZAHVALA.

Slavonie Immigrant Banka

v New Yorku.

Cenjeni:

Zahvaljujem se Vam za danes

poslano mi vložno kužilico od

Zemljoradničke Banke iz Belgra-

da za 80000 dinarjev, katere sem

po Vami tja poslal.

Pošljatev je potrebovala samo

en mesec in prišla je na svoje

mesto. Vi posljete vrlo hitro, in

ako vsakega tako zadovoljite ka-

kar ste mene, to Vam je zajam-

cen najbolj uspeh. Priporočam

vsakemu, kateri se še ni o tem

prepričal, da pošlju.

S prijateljskim pozdravom osta-

jam

Luj Lukš, box 661.

Ruth, Nevada, dne 4. okt. 1920.

PROSVETA

Slavonie Immigrant Banka

v New Yorku.

Cenjeni:

</div

Josip Kostanjevec:

NA SOLNČNIH TLEH.

POVEST.

I.

Bumbum, bum — bum...

Mirko Podlipnik je prestrašen odpril oči in skočil iz postelje. Pravkar se mu je sanjalo, da je v vojski. Od povsod strel, iz daljave grom topov, z bližnjih gršev, iz zased prsketanje pušk in vmes sumenje, kakor bi se vailila mogočna reka vseprek po deželi. Težak kamen je ležal na njegovih prsih, čelo se je potilo, strah mu je ležal v udih. Tedaj se je po popolnoma zdramil in hipom mu je odleglo. Spomnil se je, kaj se ima vršiti danes in čemu grmijo veliki možnarji z grebenoma.

Bumbum, bum — bum...

Odmevalo je od visokih skal in se razlegalo daleč tja po dolini. Odgovarjalo je od vseh strani, iz doline in gorenej doline, iz gorskih zakrij, od povsod, kjer so se križale ceste in se vile v dolino.

Temno je še bilo. Niti vrhunci očaka Nanosa ne niso še dodobra izsanjali, ko je začelo že slavostno bobnenje. Netopirji so se prihutali po hladnem vzdihu in čuki so se bili jedva zaledli v svoja skrivališča v podstreku trške župne cerkve.

Počasi pa se je dvignil zastor temnih sene, više in više, škrilasta jutranja zarja je začarala nad temnim Plazom in vstale so vasi s svojimi cerkvicami in zvoniki, s svojimi belimi hišami, v jutranji rosi okopane in praznično preoblene.

In povsod zvonenje, povsod grmenje možnarjev.

Kmalu se je razlil najkrasnejši dan po lepi Vipavski dolini in daleč tja čez Kras nad zeleno morje, daleč tja čez nepregledno Furlansko ravno. Dan 14. avgusta 1870.

Mirko Podlipnik se je naglo oblekel. Snoči je bilo že pozno, ko je legel v posteljo. Priprave za današnji dan so trajale pozno v noč in potem se je še nekoliko posedelo pri vinu. Zato mu je danes brnelo po glavi in roki so mu bile nekako čudno vroče, žile na njih zatrekle. Toda mladost je mladost. Mirko je izil vre vode po razgaljenem tilniku, podržal nekoliko hipov lakti do komolev v vodi, drgnil potem po prsil in obrsal. V tistem hipu je bil popolnoma zdrav in čvrst.

Po Vipavskem trgu je bilo že takoj zgodaj vse živo. Pred gradom so grofovi delaveci dokončali opeščevanje grajske fasade in prostora pred njim. Na gorenjem koncu trga so vtikal zadnje smrečje v stebrovje velikanskega slavoloka in pribijali na njun desko z napisom. Na dolenjem koncu, na velikem travniku med mostom čez Belo in pokopališčem, so pritrjali ograjo k visokemu, zelenjem ovezanemu govorniškemu obru. V Čitalnici na glavnem trgu se je zbiral mladi Vipavski Sokol, so se mešali pevci, se pričekali in razburjali reditelji vzopreda. Iz vsake hiše, iz oken in iz podstrekov so visele trobojnice, najdoljša med njimi iz trškega zvonika. Vse praznično, vse veselo. Z vsakega obraza je sijala zadovoljnost, pomešana z radovednostjo in s pričinkovanjem.

Mirko Podlipnik je krenil v Čitalnico. Bil je član peskega zabora, izborni tenorist. Počasni se je med pevce, kjer se je kmalu vnela živahnja zabava, ponajveč ugibanje, kako se izvršita imenita vseslovenska prireditve, kako se končata izredni dan, dan — Vipavskega tabora. Obršali so se pogledi na nebo, motreči obzorje, ali se ne prikaže na njem sumljivo znamenje. Zakaj tabor se je imel vršiti že 29. junija, na dan sv. Petra in Pavla. A ta dva svetnika sta isto leta moralna kuhati hudo jezo nad Vipavcem in menda nad vsemi Slovenci, da sta hotela ob tisti priliki potopiti vso Vipavsko dolino. Tako je, gromo, bliskalo in treskal, kakor bi se podiral svet; tako je bilo, da ni bilo mogoče zborovati in se je morala na tisoče brojča množica raziti na vse vetrove. Ali danes je pluto solnce na čistem nebesnem svodu; nikjer najmanjšega oblačka, nebo jasno in globoko.

"In vendar bo še danes dež," se je oglasil nekdo v Čitalnici.

Vsi so se prestrašeno ozrli vanj, kakor bi bila med njimi počila bomba. Nekdo je dvignil pest in s temnim obrazom začupal neviščenemu proroku. Toda oni je nadaljeval popolnoma mirno:

"Ne morem pomagati. Rad bi, da ne bi bilo tako. Toda tista meglica v Mačjem kotu, ki sem jo prej videl z mostu, mi je razodela, kar sem vam povedal. Gotovo znamenje. Vendar morda ne bo dosti. Dal Bog!"

Zadnje besede so nekoliko potolažile navzde. In ko je solnce razlilo vse svoje suho zlato skozi okna na mize in stole, v poslednji kot sobi, je bilo zopet vse židane volje, se je poživilo upanje in se je podvojilo hrepnenje.

Zunaj so se vedno in v čim krajših presledki pokali možnarji vmes so zvonili zvonovi, čim prestreja in mnogobrojnejša množica se je gnetila po cesti in nahalko se je gibalo z oken dolge in svetele zastave nad valjujočimi gloriami.

Tačas so Razdrti in Podnanosei pozdravljali prve goste, hiteče na tabor. Bili so to Ljubljanski, Planinski in Postonjski Sokoli s svojimi zastavami, vozeči se na okrašenih kojtermach. Do spesk v vas so se ustavili ter zajtrkovali. Stari Nanos se ni malo čudil, ko so doneli iz stotin navdušenih prsa živo in paszarklici ter se odbrali od njegovih belih sten. Kleti, kakršnih še ni slišal toliko do tistega dne. Videl je že marsikater trop, hiteče na valeč v dolino, čim je pokanje francoskih pušk in še ne pred čutnim časom ropotanje vojaških voz, peketanje konjških kopit in sopiranje ter prepevanje skoro nepreglednih vrat našega vojaštva, korakajočega tja dol proti selinom, a sovražni in Lombardiji.

Mnogo je viden in slišal, kaj takšnega pa še ne. Kakor pesem vstajenja, pesem začenjače slobode; pesem razuma in moči, pesem polna nade v boljšo bodočnost. Razoglav je zri tja doli in blešči se je njegov častitljivi obraz v silni svetlobi, v veliki zadovoljnosti.

Vozovi so krenili na Rebrnice in veselo rototali navzdol. Konji so prahali v lepi dan, koprila so kresala iskre, na Žingarici so pokali možnarji. Od daleč je pozdravljala lepo dolina in vabiла. Lepa dolina, pravljica iz jutrovih dežel.

Konji so dirjali od ovinka do ovinka. Mimo je hitelo zapršeno lesovje, visoko v rebri belo skalovje, za vozovi je hitelo sonce. Iz začenjačih vinogradov je dehtela prst, izpod gore se je v širokih eurkih razljrial vonj po dozorem briju. In šlo je daleje, niže, vedno niže.

Prav tako so prihajali vozovi na nasproti strani Nanosa, iz Idrije, iz Žirov, iz Črrega vrha in vse daljne okolice proti Colu, kjer jih je pozdravljala vitez slavolok in bobnenje možnarjev v bregu nad cerkvijo. Po kratkem odmoru so zopet zaorile pesmi, zavirale društvene zastave, in šlo je mimo zapuščenega Trileka navzdol. Globoko dol v jarku je šumela Bela, od daleč se je bleščala prostrana valovita kraška planota s svojimi vasmi in zaselji, na zapadu se je zasvetila modra krpa našega morja nad Devinom. Pod nogami pa so koprile Vipavske vasi, vse odete v praznično obleko.

Skozi Rašo, mimo Branice in Mavč so prihajali Kraševci, Tržaški okoličani in Tržačani, mimo Ajdovščine Dolenji Vipavci. Kakor rekam morje, tako je postal Vipavci trg danes cilj tem živim rekam. A te reke so se v svojem jedru ustavljalne in zaježile zunaj trga, vsaka do določene ure. Šele ko je prišel vsaki posamezni nasproti taborski odbor s Sokoli in godbo, šele tedaj so se valile dalje med živio-klici, med mahanjem z robi in pod vihajočimi zastavami, vselej na trg pred Čitalnico, kjer so se vršili prvi običajni pozdravi. Neprestano je svirala godba "Naprej zastava Slave", neprestano je rastlo navdušenje.

Okoli poldne je naenkrat votlo zabobneno. Od kdo? Na tisoče glav se je hkrat ozrla kviška. Temni oblaci so hipoma razpredeli obzorje. Zagremalo je vnočje, češče in češče, vedno srditeje in bliže. Tema. Blisk za bliskom, vsa dolina v ogaju. In vmes ploha, da je udarjalo kakor na železne plošče. Kako prav je imel zjutraj prorok v Čitalnici. Zopet bo tako kakor 29. junija. Vse zastonj, nebo ni Slovenov milostno. Nasprotniki, skriti za gredinami, se široko smejoč in trepljejo po mastnih trebuhih.

Vedno večja poparjenost se polača ljudstva. Šemterja kletvina in izbruhu nevolje družstva prošnje proti nebu. Gostilne in zasebne hiše prepaločnjene, vonj po premočenem usnju in po premočeni prašni obleki. Vonj po potni poti, po namazanih laseh, po vini in pivu, po čebuli in plesnivosti in zraven zaprta okna in zaprta vrata.

Toda že je žvignil po vzdihu rahel, svetel trak. In v drugem hipu se je dvignilo, kakor bi se bile hkrata privzidnile strehe, in plulo je počasi više in više. Ploha je prenehala, grom se je izgubil za Nanosom. Visoko ne nebū se je pokazala še nekoliko motna in bleda solnčna plošča. Toda od severa hladen dih, in izčiščeno in oprane je stalo solnce na vedrem oboku.

Vrata in okna so se odpirala, ljudstvo je vrelo na prosti in se oddahnilo. Prestano je bilo za danes in takoj vse pozabljeno. Misli napete drugam...

Kdor še ni bil v Vipavi, si je tistikrat ogledal grajske dvorane, velikansko knjižnico in grajski, pred nekoliko časom po angleškem okusu prizrejeni obsežni vrt in park s krasnim vodometom, kamenitimi kipi in z bujnimi nasadi. Vsak je našel nekaj, kar se mu je zdelo lepo in imenito ter se je prilegal njegovemu okusu. Grof Karel Lanthieri, zadnji potomec tega rodu, je dovolil prost vstop vsakemu, kamor si je poželel. In tako romajo danes gruče po prostranih hodnikih, od dvorane do dvorane in vse naokoli. Največja gruča pa je "Pod skalo", kjer se toči izborno pivo iz skalnatih kleti in pristni Vipavec kakor ga je Bog dal. Bistra Vipava prihaja tam v močnem curku izpod gore, nekoliko niže se drži z njim drugi večji eurek, od leve prihaja tretji izpod župnišča in nad jezom se svetlika čisto vodno zrealo kakor živo srebro pod pohotnimi solnčnimi žarki. Nad vodo temne široki in visoki kostanji, po grmovju na vrtu se preletavajo slave. Njih gnezda se zibljejo, vidna dobrim očem med šibkimi vejam. Tukaj so varna, nihče se jih ne dotakne. Visoko gori črni Plaz, v rebri se svetlika poleg starega, začernelega in zapuščenega župnišča novi sveti dom Vipavskih dekanov, zroc čez trake hiše daleč tja po dolini. Iz ozačja se dvigajo razvaline Starega gradu, nemne prične muljivosti posvetne slave in modi.

Oddaleč se zasiši godba, prve zastave se prikazajo na ovinku pred trgom. Bliža se zadnji in največji izpoved današnjega dne, združeni Gorenji Vipavci, Kraševci, okoličani in Tržačani. Sečali so bili na razpotruj državne in skladne ceste na Trst ter se hrupno pozdravili. S Sokoli stopajo v najlepšem redu proti trgu. Neštevilna in pesta množica. Osivili stare, v narodnem boju utrjeni močje najlepših let, žilavi mladeniči, šoli komaj odrasli dečki. Njim na strani brhke žene in stasite mladenke, mleko in kri. Večina okoličank v starih narodnih noščah, v sohnen blesteh.

Vse, kar je v trgu živega, domačega in tujega, hiti na cesto, njim nasproti. Viham pozdravljati, mahanje z robi, klobuk in z malimi trobojnicami. Iz oken se slipljejo evtilice, posamezne in v šopeh. Lovejih kvišku iztegnjene roke. Vse se pomeša, nastane nerед, ogromna množica se vali kakor narastla reka proti trgu pred Čitalnico. Z Grobema grme molnarji, pozdravi pričakujocih odbornikov čitalniških se ne razločujejo, se tope in izginjajo. Niti najbližji jih ne slišijo.

(Dalej prihodnjih.)

Iz sovjetske Rusije.

Zavod za proučevanje dela.

Časopisje "Trud" iz Moskve javlja sledi: Zadružni svet in delavski urad petrogradske gubernije sta ustanovila nov znanstveni zavod. — Naloga sledi, da proučuje posamezne delavske stroke in da upoštevajoč posamezne delovni urad, ki bo dajal pojasmnila na praktično vprašanja, gospodarske življenje v deželi. Zavod se bo pečal z delom s socialističnega gospodarskega, medicinskega in tehničnega stališča in bo deloval v ozkem stiku z zastopniki sociologije, gospodarske vede, medicine, filozofije in psihologije; stremel bo za tem, da ustvariti nova vprašanja, ki nastanejo v vsakdanjem življenju vseh političnih industrijskih socijalizacij; stremel bo zatem, da ustvari boljše delavne pogoje in ugodnejšo življensko možnost delavcev.

Njegov program je sledi:

1. Proučevati vrsto in bistvo dela in način zaposlenja.
2. Dvigniti produksijsko zmognost.

3. Ustvariti pravne pogoje; delavsko zavarovanje in upeljati ugodnejše delavske pogoje.

4. Razdelovanje delovnih moči in trgov.

5. Uporabljenje dela.

6. Delavska društva.

Sedanji življenski pogoji zavajajo, da se zviša produkcija in da se izkoristi delo, raditev je sodelovanje zastopnikov vseh navedenih znanosti na tem polju največje važnosti, kajti le na tak način, se more rešiti vprašanje narodnega gospodarstva in delavnih mas.

Zavodov odbor sestavlja sledi: 1. zdravnik, 1. akademik, 7. profesorjev in še 3 člani. Razen teh se udeležujejo posvetovalnih zborovanj zadružni svet, gospodarski svet in zastopniki znanstvenih oddelkov.

Gospodarska obnovitev.

Posebno znatne uspehe se je doseglo v tem oziru na železniških zapadnih Rusiji. Železniški delaveci so popravili dosedaj veliko število vagonov in drugega prometnega materiala. V veliki meri se je dvignilo hitrost vlakov, ki prečka celo eno iz predvojne dobe.

Rečna plovba.

Prometna statistika Sovjetske Rusije kaže, da se je prometna zmognost po rekah uredila na jak početen potrebu. Rečna plovba je dosedaj dosegla že večje uspehe kot v letu 1819. Do 1. septembra t. l. je bilo transportiranih

po Volgi 175 milijonov pudov

skega inventarja. V kratkem do-

spe v Arhangelsk parnik z zdravili, katere pošiljajo ameriški prijetelji.

Razno.

Krvolitje na Irskem.

Dublin, Irska, 5. nov. — Vojaški policisti so prvi dočeli velik poraz pri napadu na irsko vas, katero so hoteli požgati in terorizirati prebivalce. Napadale so se pripeljali v devetih tovornih avtomobilih v Ballinare, ki se nahaja okrog 60 milj od Dublina. Vaščani so se oborili in pripravili na obrambo. Napad je bil izvršen ob dveh zjutraj, toda petnajst minut pozneje je bil napad oblegan.

Trije policisti so bležali mrtvi in ostali so po pobegnili.

POZOR KROJAČI!

Zaradi slabega zdravja oddam v najem krojaško delavnico z vsem orodjem, kar se porablja pri krojaškem obrtu, po nizki ceni, ali tudi prodam, pozneje ko se prepriča o ugodnem prostoru. Jaz preskrbim delo in naučim tudi krojiti brezplačno. Lep prostor ravno nasproti Pennsylvania postaji in zraven glavne poulične železnice. Tu in po okolici je naseljenih veliko Slovencev.

ANTON FORTUNA.
67 Iron St. Johnstown, Pa.

Uvoz zdravil v Sovjetsko Rusijo.

Vsled barbarske imperijalistične blokade je pojenjal vsakorazni uvoz zdravil v Sovjetsko Rusijo. Vsled barbarske imperijalistične blokade je pojenjal vsakorazni uvoz zdravil v Sovjetsko Rusijo. Vsled barbarske imperijalistične blokade je pojenjal vsakorazni uvoz zdravil v Sovjetsko Rusijo. Vsled barbarske imperijalistične blokade je pojenjal vsakorazni uvoz zdravil v Sovjetsko Rusijo. Vsled barbarske imperijalistične blokade je pojenjal vsakorazni uvoz zdravil v Sovjetsko Rus